

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 17. toukokuuta 2021
(OR. en)

8592/21

RECH 199

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Asia: *Kilpailukykyneuvoston 27.–28. toukokuuta 2021 pidettävän istunnon valmistelu*

Eurooppalaisen tutkimusalueen uudistaminen – kuinka valmistella seuraavalle vuosikymmenelle sopivan kunnianhimoisen eurooppalaisen tutkimusalueen luomista

– *Periaatekeskustelu*

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä puheenjohtajavaltion ilmoitus "*Eurooppalaisen tutkimusalueen uudistaminen – kuinka valmistella seuraavalle vuosikymmenelle sopivan kunnianhimoisen eurooppalaisen tutkimusalueen luomista*" kilpailukykyneuvostossa 28. toukokuuta 2021 käytävää periaatekeskustelua varten.

Eurooppalaisen tutkimusalueen uudistaminen – kuinka valmistella seuraavalle vuosikymmenelle sopivan kunnianhimoisen eurooppalaisen tutkimusalueen luomista

Johdanto ja taustatietoa

Tausta

1. Neuvosto asetti vuonna 2000 tavoitteeksi eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toteuttamisen, ja vuonna 2008 se määritteli **vision vuodeksi 2020**¹. Tämä visio sisälsi tutkimuksen sisämarkkinoita koskevan ulottuvuuden sekä tutkijoiden rajat ylittävän liikkuvuuden ja työmarkkinoiden avaamisen eurooppalaisille tutkijoille parempien urarakenteiden ja perhemyönteisyyden avulla. Tietämyksen levittämistä ja hyödyntämistä koskevan ulottuvuuden osalta visiossa edistettiin henkisen omaisuuden optimaalista käyttöä ja tiedon vapaata saatavuutta ja avointa innovointiympäristöä. Tutkimusjärjestelmien rakenteen osalta tarkoituksena oli lisätä tieteellistä huippuosaamista ja tarjota maailmanluokan tutkimuslaitoksia.
2. **Osa tätä visiota on onnistuttu toteuttamaan** lisäämällä tutkijoiden ja tutkimusyhteisöjen välisiä yhteyksiä ja yhteistyötä kaikkialla Euroopassa. Tätä kehitystä on edistetty EU:n tutkimuksen ja innovoinnin (T&I) puiteohjelmissa ja muissa valtioiden välisissä yhteistyötoimissa, kuten tutkimusinfrastruktuureissa ja yhteisissä ohjelma-aloitteissa. Perustetut verkostot ovat pysyviä, vaikkakin ne jakautuvat epätasaisesti eri puolille Eurooppaa. Ne ovat tieteellisessä kirjallisuudessa todetun mukaisesti lisänneet kansallisten tutkimusjärjestelmien "systemisyyttä" Euroopan tasolla. Tämä kävi myös ilmeiseksi brexitin yhteydessä, kun mitattiin Yhdistyneen kuningaskunnan järjestelmän EU:n järjestelmästä erottamisen vaikutusta.

¹ Euroopan unionin neuvosto 7652/1/08 REV 1.

3. **Kansalliset ja aluepolitiikat**, joilla on tärkeä merkitys, liittyvät toisiinsa ja ovat riippuvaisia toisistaan **eurooppalaisena ylikansallisena tasona, joka on** eräänlainen "järjestelmien järjestelmä" ja erottamattoman osa yhteistä eurooppalaista T&I-politiikkaa.
4. **Yhteiset eurooppalaiset arvot ja periaatteet** ovat jo olemassa ja luovat yhteishenkeä, joka on seurausta tiede- ja teknologiayhteisöjen tiivistä yhteistyöstä ja keskinäisestä kilpailusta. Tämä koostuu melko lailla yhdenmukaisista normeista ja menettelyistä monilla tasoilla ohjelmasuunnittelusta tutkimuksen tuloksiin ja arviointiin. Kaukana ovat 1980-luvun ensimmäisten puiteohjelmien ajat, jolloin kulttuuri, kielet ja muut kansalliset ominaispiirteet olivat todella tärkeitä ja hankaloittavat yhteistyötä jopa päivittäisessä yhteistyössä. Tutkimuksen eurooppalaistamisessa on siis edetty jo pitkälle.

Uuden vision aika?

5. On kulunut jo yli vuosikymmenen siitä, kun eurooppalaisille tutkimus- ja innovointipolitiikoille määriteltiin vuoden 2020 visio ja Eurooppa-neuvosto asetti tavoitteeksi eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamisen vuoteen 2014 mennessä². Tuolloin puheenjohtajakolmikko DE-PT-SI päätti edetä asiassa ja sisällyttää **eurooppalaisen tutkimusalueen uudistamisen tutkimuksen ja innovoinnin yleistavoitteeksi**.
6. Neuvosto, jäsenvaltiot ja komissio ovat tuosta hetkestä lähtien tehneet tiivistä työtä. Tuloksista mainittakoon ERACin merkittävä työ lausunnoksi *eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuudesta*³, Euroopan komission syyskuussa 2020 antama tiedonanto "*Uusi eurooppalainen tutkimusalue tutkimusta ja innovointia varten*"⁴, neuvoston päätelmät *uudesta eurooppalaisesta tutkimusalueesta*⁵ ja *ERA:n muutosfoorumi* -asiantuntijaryhmän parhaillaan tekemä työ toimeksiantonaan lausunnon antaminen tutkimusta ja innovointia koskevan tulevan sopimuksen sisällöstä, sen periaatteista ja arvoista sekä mahdollisista tavoitteista, jotka on saavutettava. Tämän foorumin puitteissa ollaan toteuttamassa alustavia toimia eurooppalaisen tutkimusalueen temaattisten ja rakenteellisten prioriteettien ja toimien suunnittelemiseksi ohjelmatasolla.

² EUCO 2/11.

³ ERAC 1201/20.

⁴ 11400/20+ADD1.

⁵ 13567/20.

7. Joulukuussa 2020 annetuissa neuvoston päätelmissä vahvistetun uuden eurooppalaisen tutkimusalueen **tavoitteiksi** määriteltiin tutkijakeskeinen, arvoperustainen, huippuosaamiseen perustuva ja vaikutuslähtöinen alue. Jäsenvaltioiden ja komission jaettu vastuu vahvistettiin tärkeäksi ulottuvuudeksi, samoin kansalaisten ja sidosryhmien tiiviimpi osallistuminen, ekosysteemien monimuotoisuus ja tutkimuksen suuntautuminen kohti globaalien yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista ja muuta julkista politiikkaa.
8. Nyt kun pandemiakriiseistä ollaan hiljalleen pääsemässä eroon ja Euroopan tulevaisuudesta on alettu keskustella, on entistä tärkeämpää **määritellä, miten tieteellä ja teknologialla voidaan edistää Euroopan tulevaisuutta**. Samoin on olennaisen **tärkeää** tarkistaa **eurooppalaisen tutkimusalueen visiota**. Kriisistä saadut kokemukset ja sen vaikutukset tutkimuksen ja innovoinnin kansallisiin ja eurooppalaisiin ekosysteemeihin ovat olleet äärimmäisen tärkeitä kaikilla tasoilla. Ne ovat osoittaneet tietopohjan ensisijaisen merkityksen kriiseistä selviämiseksi sekä avoimen yhteistyön, tulosten ja datan jakamisen keskeisen merkityksen Euroopassa ja sen ulkopuolella.
9. Jotta voidaan vastata haasteisiin ja samalla kuitenkin säilyttää ja laajentaa vankkaa Euroopan tason tietopohjaa, joka kattaa osaamissyklin perustutkimuksesta markkinoiden hyödyntämiseen asti, meidän on luotava visio ja selkeä poliittinen linjaus eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuudelle tulevaa vuosikymmentä varten. Näin ollen vaikuttaa aiheelliselta ja oikea-aikaiselta, että tutkimusministerit tarkastelevat tätä kysymystä sekä ohjelmasuunnittelun ja rahoituksen priorisoinnin yleisiä tavoitteita ja perusteita.

Kuinka valmistella seuraavalle vuosikymmenelle sopivan kunnianhimoisen eurooppalaisen tutkimusalueen luomista

10. Vaikka eurooppalaisen tutkimusalueen uudistamisesta, lahjakkaimpien houkuttelemisesta tutkimuksen pariin ja heidän pitämisestään tutkimuksessa sekä tutkimuslaitosten edistämisestä ja niiden rahoituksen lisäämisestä vallitsee yksimielisyys, tutkimuksen sisämarkkinoiden toteutuminen on jo toteutetuista merkittävistä toimista huolimatta vielä keskeneräinen tavoite. Näihin toimiin liittyvät mekanismit ja keinot (ei-sitova lainsäädäntö) ovat edelleen laajalti päteviä, mutta niitä on laajennettava ja vahvistettava. Muun muassa on edistettävä yhtäläisiä mahdollisuuksia kaikille, erityisesti sukupuolten kesken, kehitettävä jatkuvasti sekä levitettävä avoimen tieteen periaatteita ja niiden tukemiseksi tarvittavia infrastruktuureja sekä kehitettävä Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumien (ESFRI) verkostoa, joka koordinoi Euroopan infrastruktuuristrategiaa etenemissuunnitelmien avulla.

11. Täysin toimivia tutkijoiden sisämarkkinoita ja niiden toimintaedellytyksiä on myös vielä kehitettävä ja toteutettava. **Tutkijanurat** ja **tutkimuksen arviointi** ovat siinä perustavanlaatuisia osatekijöitä. Yksi askel tähän suuntaan on otettu, kun neuvoston odotetaan hyväksyvän päätelmät eurooppalaisen tutkimusalueen syventämisestä tarjoamalla tutkijoille houkuttelevia ja kestäviä uria ja työehtoja ja tekemällä osaamiskierrosta todellisuutta. Päätelmissä omaksutaan nyt ensimmäistä kertaa kokonaisvaltainen tutkijakeskeinen lähestymistapa, jossa yhdistetään siihen suoraan vaikuttavia eri politiikkoja ja välineitä ja samalla otetaan huomioon tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen monitasoinen toimivalta ja itsenäisyys. Kuten hyväksyttävissä neuvoston päätelmissä todetaan, on keskeisen tärkeää kehittää tutkijanuria koskeva eurooppalainen viitekehys ja tehdä osaamiskierrosta todellisuutta, koska tutkijavirtojen epätasaisuutta edistävät tekijät on tunnistettu ja niihin puututaan ja tutkimusurien ja osaamiskierroksen tarkkailu- ja seurantajärjestelmää tuetaan.
12. Tässä uudessa lähestymistavassa tunnustetaan, että tutkijat ovat erittäin päteviä ja liikkuvia ammattilaisia, joille olisi tarjottava mahdollisuuksia ja edellytyksiä siirtyä asianmukaisille, kestäville ja yhteentoimiville tutkijanurille. Vaikka neuvoston päätelmät tarjoavat kehyksen ja poliittisia suuntaviivoja, jotka edistävät suurelta osin sisämarkkinoiden tavoitetta, on vielä kehitettävä useita välineitä ja menetelmiä, jotta voidaan täydentää käsitteistöä ja metodologista kehystä ja saavuttaa EU:n, jäsenvaltiot ja alueet kattavat täysin toimivat markkinat.

13. **Tietämyksen tuottamisen** osalta unionin lähestymistapa perustuu tutkimusyhteistyöhön, joka yhdistyy tieteen ja teknologian huippuosaamisen eurooppalaisiin hajautettuihin verkostoihin. Tämä mahdollistaa kriittisen massan luomisen ja vähentää toimien päällekkäisyyttä. Tietämyksen tuottamisessa perustutkimus on se lähtökohta, joka olisi säilytettävä ja jota olisi vahvistettava kaikkialla Euroopassa mahdollisimman pitkälle vuorovaikutuksessa ja nivottuna yhteen yrittäjyysaloitteiden kanssa. Lisäksi yhteistyöverkostojen identiteettiä on vahvistettava Euroopassa ja niiden maailmanlaajuisesta näkyvyyttä on parannettava. Meidän on varmistettava, että osallistava lähestymistapamme huippuosaamisen rakentamiseen antaa mahdollisimman suuren tunnustuksen eurooppalaisille tutkijoille ja innovoijille, jotta mikään Euroopan alue ei jää jälkeen. Tämä voitaisiin saavuttaa erilaisin tukitoimenpitein, joilla säilytetään tarvittava joustavuus ja akateeminen vapaus. Tällaisten tutkijoiden ja tutkimuslaitosten verkostojen olisi ensimmäisinä hyödyttävä tehokkaista ja osallistavista täysin toimivista tutkimuksen sisämarkkinoista, sillä niiden resurssit ja lahjakkuusreservit toimivat saumattomasti.
14. Siirrettäessä visio, päämäärät ja tavoitteet **täytäntöönpano- ja ohjelmasuunnitteluprosesseiksi** on tärkeää ymmärtää yhteistyömuotoja ja etenemistapoja koskevia mahdollisia skenaarioita, joita on sovellettu eurooppalaisen prosessin eri vaiheissa. Yksi keino on vahvistaa **kumppanuuttamme** strategisilla tai rakenteellisilla aloilla, jolloin jäsenvaltiot jatkaisivat ohjelmiensa ja prioriteettiensa koordinoitua EU:n tason aloitteiden (eurooppalaiset kumppanuudet ja missiot, ESFRI:n etenemissuunnitelmat) kanssa avoimen koordinoitimenetelmän mukaisesti. Toinen täydentävä keino olisi **edistää yhdentymistämme** puiteohjelmasta tuettuja nykyisiä yhteisiä välineitä (ERC ja EIC) pidemmälle ja ulottaa tämä yhdennetty lähestymistapa muihin rakenteisiin tai foorumeihin, joita unioni voisi ottaa käyttöön, jotta eurooppalaiset toimijat voisivat hyödyntää yhteisiä mahdollisuuksia ja yhdistää toimensa saumattomasti ja siirtyä kohti yhdennetympiä ja osallistavampia tutkimuksen sisämarkkinoita.

Kysymyksiä

1. Millaisena ministerit pitävät tutkimus- ja innovointipolitiikkojen panosta Euroopan tulevaisuuden kannalta ja mikä olisi heidän visionsa vuodelle 2030, mukaan lukien eurooppalaisen tutkimusalueen uudistaminen?
 2. Olisiko tutkijoiden ja tietämyksen sisämarkkinoiden toteuttamisen vuoteen 2030 mennessä asianmukaisine toimintaedellytyksineen ja normeineen oltava yksi sellaisen uuden vision tavoitteista, joka kattaa tutkijat, tutkimuslaitokset, rahoittajat sekä sääntelymekanismien ja -elimet?
 3. Kun otetaan huomioon, että vision saavuttamiseksi on useita vaihtoehtoja, mitkä olisivat ministereiden mielestä parhaita toimintatapoja, prosesseja ja mekanismeja eurooppalaisen tutkimusalueen käyttöönoton valmistelemiseksi?
-